

Sosiaaliala teknologialla parempaan palveluun
30.10.2008

Lastensuojelupalvelujen sähköinen hankinta osana
Kunta T:n ja yhteistyötahojen yhteishanketta

Sähköisen kilpailuttamisen välineet kunnille ja
valtiolle sekä yhteistyöympäristö
hyvinvointipalvelujen hankintaan 2008-2010

Sirkka Rousu, Kuntaliitto yhteistyössä VM/Kunta T

Kunta hankkii lastensuojelun palveluja monilta tuottajilta

Palvelut

- ehkäisevät palvelut, avohuollon palvelut, sijaishuollon palvelut, jälkihuollon palvelut, asiantuntijatyön tukipalvelut

Tuottajina

- Kunta itse
- Kunnat yhteistyössä; kuntayhtymät ja yhteiset liikelaitokset ja voittoa tavoittelemattomat osakeyhtiöt
- Järjestöt
- Yritykset
- Säätiöt
- Valtio

Erilaiset hankintalain hankintamenettelyt käytössä myös lastensuojelussa (kun palveluja ostetaan)

- Suora hankinta (lakiin kirjatuin perustein)
- Rajoitettu tarjousmenettely
- Avoin tarjousmenettely (lisääntynyt erityisesti sijaishuoltopalvelujen hankintatapana)
- Neuvottelumenettely
- Ja muut hankintalain mukaiset menettelyt (jos tarkoituksenmukaisia)

- Hankintojen tulisi perustua Lastensuojelulain 12§:n mukaiseen suunnitelmaan ja siihen sisältyviin palvelustrategisiin kannanottoihin (mitä kunta tuottaa itse, mitä hankintaan, mitä yhteistyössä)
- Pitkäjänteisen kumppanuuden merkitys palvelujen tuottamisessa ja kehittämisessä on erityisen tärkeää !

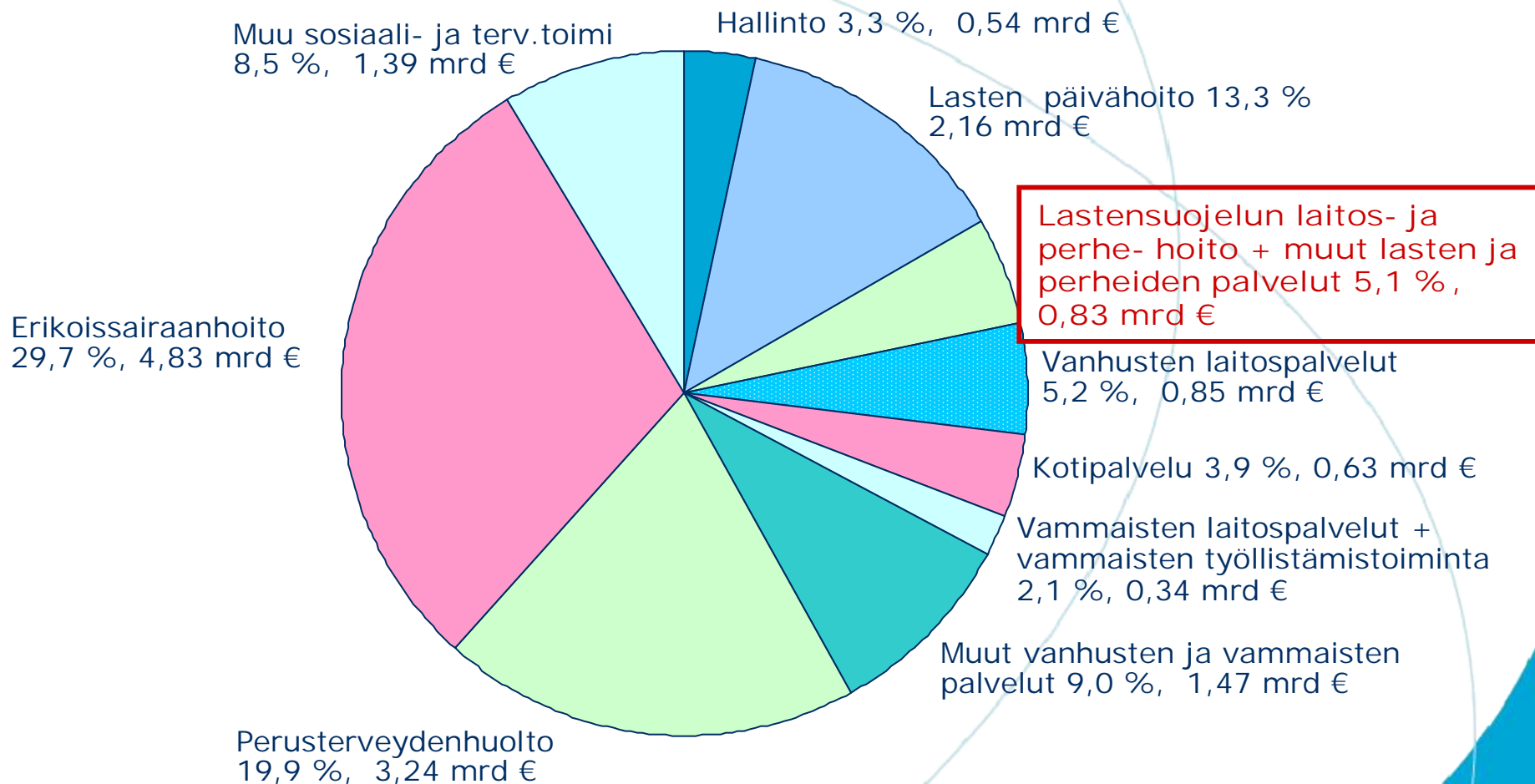
Sähköisen kilpailuttamisen välineet kunnille ja valtiolle sekä yhteistyöympäristö hyvinvointipalvelujen hankintaan

Toimintaympäristöä kuvaavia tietoja sosiaali- ja terveydenhuollon osalta

- Sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannukset vuonna 2006
- Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakaspalvelujen ostojen määrä
- Sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen tuotosuhteet

Sosiaali- ja terveystoimen käyttökustannukset v. 2006

Kunnat ja kuntayhtymät

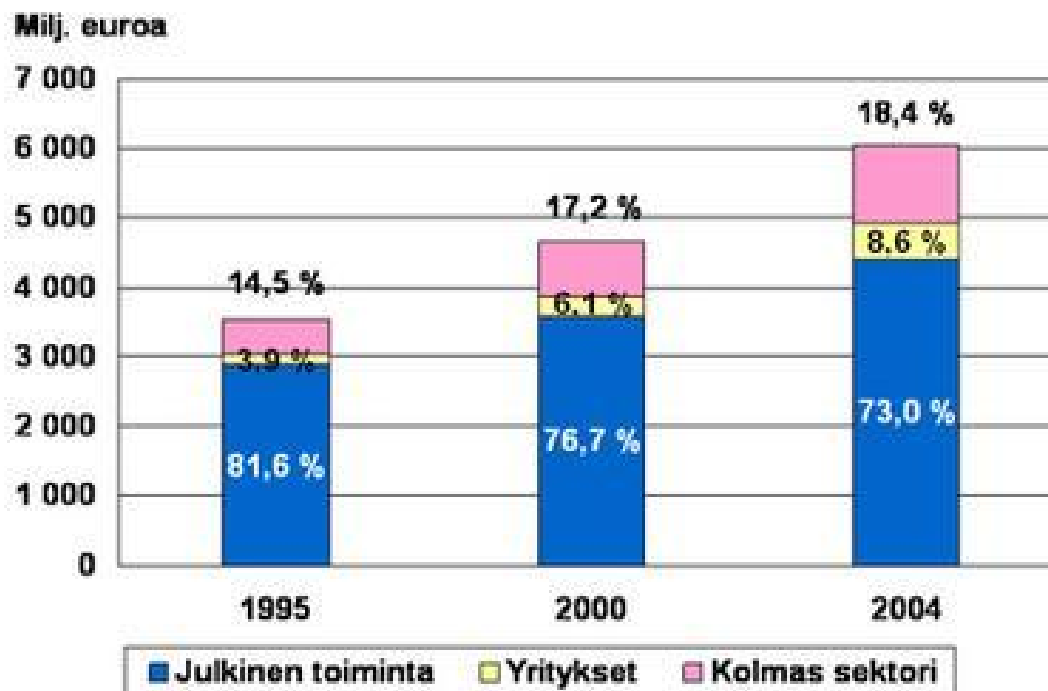
Sosiaali- ja terveystoimen käyttökustannukset 16,28 mrd €
 (=toimintamenot+käyttöomaisuuden poistot+vyörytyserät)

Sähköisen kilpailuttamisen välineet kunnille ja valtiolle sekä yhteistyöympäristö hyvinvointipalvelujen hankintaan

- Julkisista palveluista vain pieni mutta kasvava osa on kilpailtua.
- Esimerkiksi terveydenhuollon menoistaan kunnat käyttävät vain 3 % ostoihin. Sosiaalipalvelujen menoistaan kunnat käyttävät enemmän, eli 15 % ostoihin.
- **Kuntasektori osti yksityisiä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakaspalveluja yhteensä runsaat miljardi euroa vuonna 2004. Summasta sosiaalipalvelujen osuus on noin 80 prosenttia ja terveystalvelujen noin 20 prosenttia.**
- Kuntien palvelutoiminnan tavoitteena on tuottaa palvelut kuntalaisten tarpeiden mukaan kustannustehokkaasti, niin että palvelun laatu ja saatavuus vastaa määriteltyjä vaatimustasoja.
- Julkisten palvelujen järjestäjän tulee tehdä **pitkäjänteistä yhteistyötä** yksityisten palveluntuottajien kanssa palvelutoiminnan kehittämiseksi.
- Palvelujen järjestäjän on aina tunnettava markkinatilanne ja määriteltävä **palvelustrategia**, jossa otetaan kantaa mitä palveluja tuotetaan ja miten ne tuotetaan.
- **Kunnan on tunnettava sekä oma että ostettava palvelutuotanto, määriteltävä palvelut, asetettava palveluille laatuksiteerit ja tunnettava palvelun kustannusrakenne.** Näin syntyy perusta valita järkevimmät ja kokonaistaloudellisesti edullisimmat palvelujen tuotantotavat.

Sosiaalipalvelujen tuotos eli tuotettujen palvelujen arvo oli kansantalouden tilinpidon mukaan noin 6 miljardia euroa. Yritysten osuus sosiaalipalvelujen tuotoksesta vuonna 2004 oli 8,6 prosenttia, järjestöjen 18,4 ja julkisen sektorin 73.

Sosiaalipalvelujen tuotos Suomessa tuottajittain vuosina 1995, 2000 ja 2004, % ja milj. €

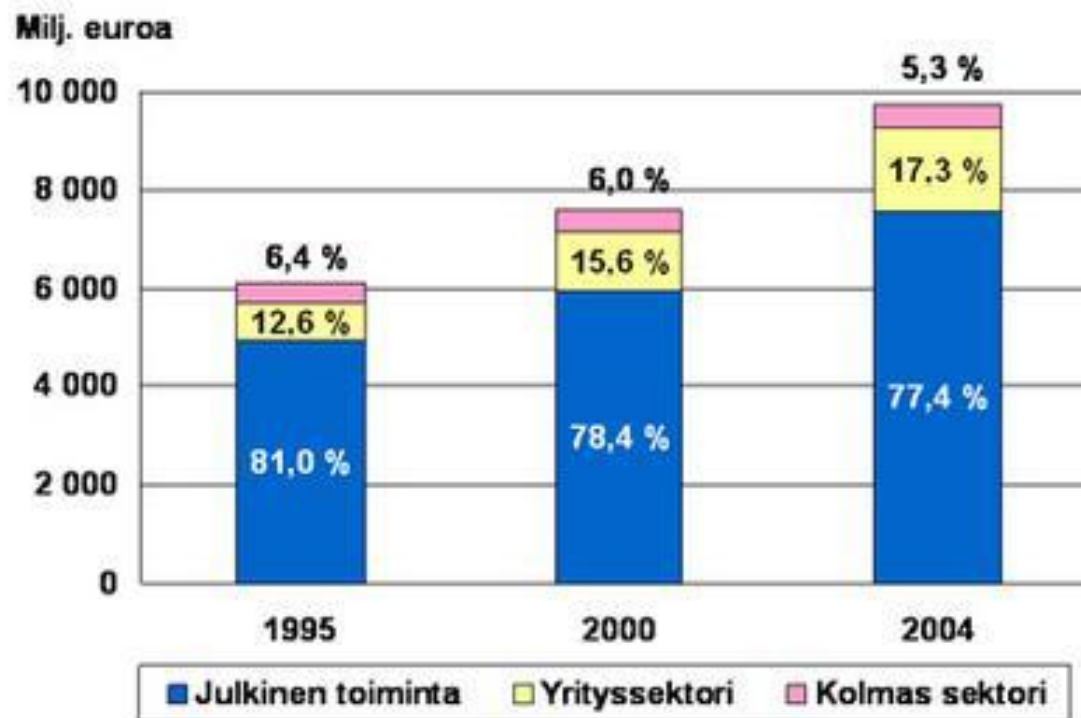
Järjestöt ovat Yhtiöittäneet Palvelu-
tuotantoon
Viime vuosina
- tämä ei näy vielä
tilastoissa

Lähde: Kansantalouden tilinpito, Tilastokeskus

Rousu 30.10.2008

Terveyspalvelujen yritystoiminnan kehittyminen

Terveydenhuollon tuotos Suomessa vuosina
1995, 2000 ja 2004 tuottajittain, % ja milj. €

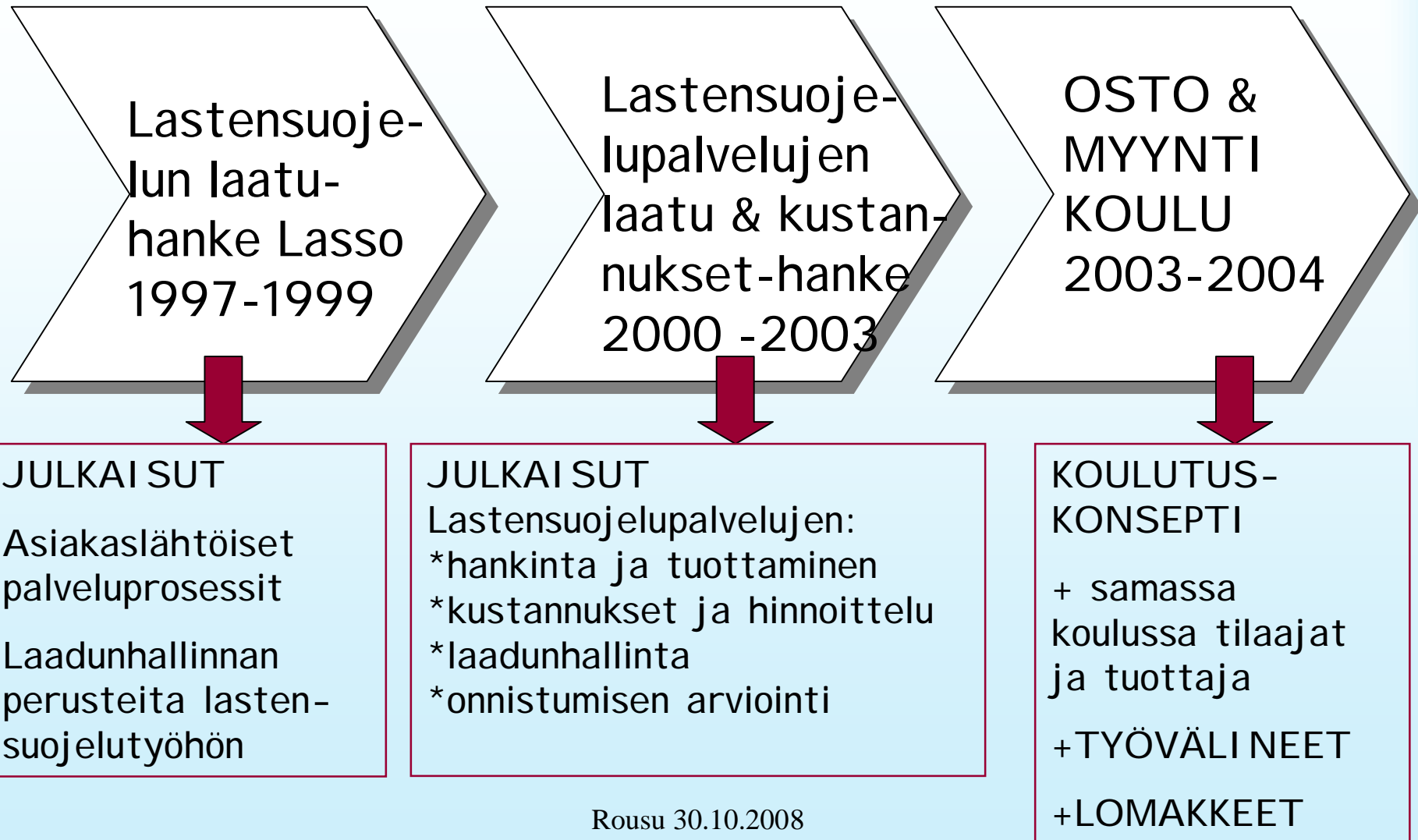

Lähde: Kansantalouden tilinpito, Tilastokeskus

Terveydenhuollon kansantalouden tilinpidon mukainen tuotos oli vajaa kymmenen miljardia euroa. Yritysten osuus terveyspalvelujen tuotoksesta vuonna 2004 oli 17 prosenttia, julkisen sektorin 78 ja järjestöjen 5.

Vuonna 1995 yritysten osuus tuotoksesta oli vain 13 prosenttia. Yritysten rooli suomalaisissa terveyspalveluissa on siten kasvava. Rousu 30.10.2008

Lastensuojelun laadun kehittämiskaskeleet Kuntaliitossa

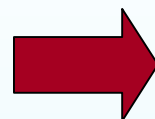

Lastensuojelupalvelujen hyvän hankinnan yhteiset suositukset

KONSEN-
SUSKOKOUS

4.11.2004

yhteisen
konsensuslausuman
valmistelukokous

KONSENSUSLAUSUMA

*2.3.2005 konsensuskokous
tuotti kannanoton
(konsensuslausuman)
siitä, mitkä ovat
lastensuojeluasiakkaan
kannalta parhaat
menettelytavat
palveluja hankittaessa*

Kutsuille eri lastensuojelun
alueita edustaville sekä osto- ja
myyntikoululaisille (yht. n. 40
osallistujaa).

www.kunnat.net/lapset > lastensuojelu >
lastensuojelupalvelujen hankinnalle yhteiset suositukset >
lisää aineistoa

Rousu 30.10.2008

Lastensuojelupalvelujen hankinnan peruspilarit

Suunnitelmalliset hankintatavat

Lapselle parasta: Valintakriteerit päätökselle

Kestävä sopimuspolitiikka

Arviointi ja valvonta laadun varmistajana

LapsiARVI seuraavana
Kehityspolkena 2006-2008

LapsiARVI

Konsensusfoorumit: kansalliset
suositukset, linjaukset, sitoumukset

LapsiARVI 1

Työvälineitä
lastensuojelu-
palvelujen
tuottamisen
arviointiin

LapsiARVI 2

Työvälineitä
lasten ja nuorten
hyvinvointipolitiikan
onnistumisen
arviointiin

LapsiARVI -arviointijärjestelmä lapsipolitiikan ja lastensuojelupalvelujen arviointiin

Rousu 30.10.2008

Lapsiarvi 1

- *Mahdollisimman laajasti hyväksytyt linjaukset ja **perusvaatimukset lastensuojelupalvelujen** rakenteiden, prosessien ja lopputulosten laadulle*
- *Lastensuojelupalvelujen perusvaatimukset voidaan hyödyntää mm. palvelujen hankintaprosessissa että valvonnassa*
- *Raamit lastensuojelupalvelujen monipuoliselle arviointijärjestelmälle sekä työvälineitä ja toimintamalleja järjestelmän toteutumisen edistämiseksi.*

Laatu palvelujen hankinnassa

- Hyvän ja laadukkaan palvelun kriteerit voivat olla yleisiä; esim. kansallisesti laadittuja tai lainsäädännöstä ja valtakunnallisista suosituksista tai ohjelmista nousevia
- Kriteerit voivat koskea koko toimintaa tai vain tiettyjä palveluja ja palveluryhmiä
- Kriteereitä voi asettaa palvelun hankkija esim. palveluntuottajan valintaa helpottamaan tai niitä laaditaan palveluntuottajan toiminnan valvontaa ja arviointia varten
- Palvelun tuottaja määrittelee joka tapauksessa tarkemmin omat laatutavoitteensa ja laadun kehittämisen menettelynsä
- Lastensuojelun laadulle asetettavat perusvaatimusten tulisi olla kaikille toimijoille yhteiset – näitä perusvaatimuksia laaditaan Kuntaliiton ja kumppaneiden LapsiARVI -hankkeessa.

LapsiARVI

Rousu 30.10.2008

Sähköisen kilpailuttamisen välineet kunnille ja valtiolle sekä yhteistyöympäristö hyvinvointipalvelujen hankintaan 2008-2010

Tavoitteet ja tulokset

- Sähköisen kilpailuttamisen ja yhteistyöympäristö - järjestelmien tavoitteena on **tehostaa kuntien ja valtion yksiköiden hankintaprosessia**. Hyödynsaajina myös palveluntuottajat.
- Järjestelmä
 - tukee eri hankintamenettelyjä
 - tehostaa palveluiden ja tarvikkeiden kilpailuttamisprosesseja
 - yhdenmukaistaa tarjouspyyntöjen laadintaa ja tarjousten tekemistä
- Hankkeessa toteutetaan palveluna kunnille ja valtion yksiköille
 - Sähköinen kilpailutusväline
 - Yhteistyöympäristö-tietojärjestelmäpalvelu

Projekointi, aikataulu ja osallistujat

- Hanke-esityksen valmistelu avoimissa työpajoissa talvi ja kevät 2008
- Mukana valmistelussa mm. Kunta-IT:n verkosto, Kuntaliitto ry, Hansel Oy, KL Kuntahankinnat Oy, Helsinki, Imatra, Kainuun maakunta-kuntayhtymä, Kuopio, Mikkeli, Turku, Vantaa, Espoo, Oulu, Culminatum Oy, Lastensuojelun keskusliitto, VTT, TIEKE
- JUHTA 21.5.2008 hyväksyi hanke-esityksen
- Hankkeen projektoinnin valmistelu ja käynnistyminen syksy 2008 määrittelyvaiheen työnä.
- Järjestelmät tuotantokäytössä 2010 loppuun mennessä. Yhteistyöympäristön valmistelua on tehty ns. Hattu-tiimissä ja **pilottikohteena tulee olemaan lastensuojelun palvelut.**

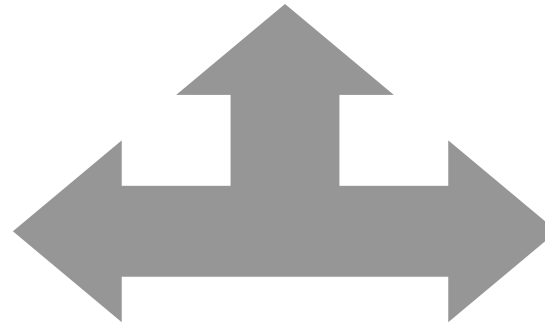

Kohderyhmät

- Ratkaisu on tarkoitettu:

Palvelun
tuottajille eli
yrityksille

Kunnille ja
valtion yksiköille

Hankkeessa tuotettavat sähköiset palvelut

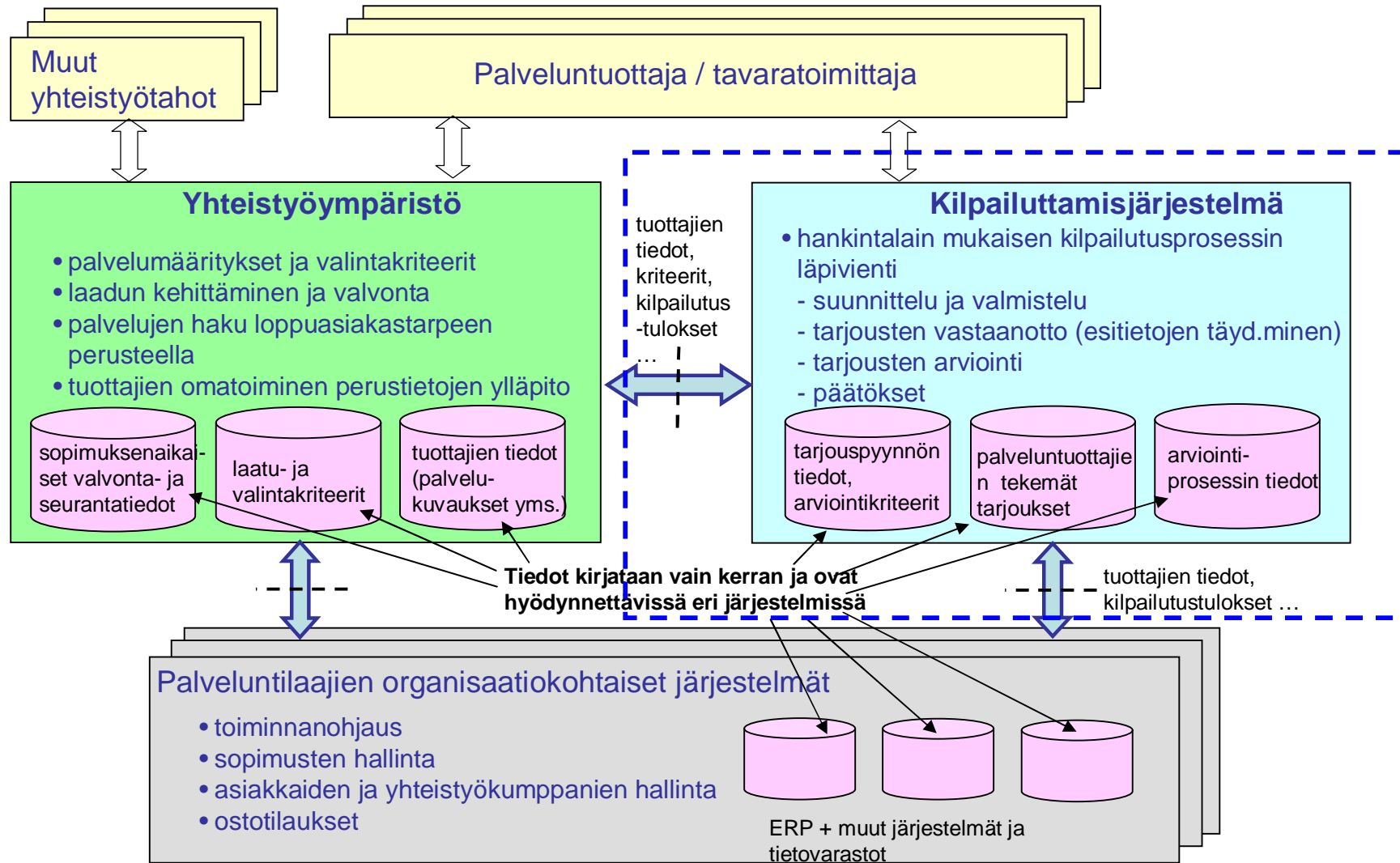
Sähköinen kilpailutusväline

- määritetään kilpailuttamisjärjestelmän toiminnalliset ominaisuudet
- ominaisuudet tukevat julkisen sektorin eri kilpailuttamismenettelyjä

Yhteistyöympäristö-tietojärjestelmäpalvelu

- tietojärjestelmäpalvelu, joka tukee palvelumäärittysten ja valintakriteerien laatimista tilaajaorganisaatioiden yhteistyönä,
- vuoropuhelua palveluntuottajan ja tilaajan välillä palvelun kehittämiseksi sekä
- palveluntuottajan omatoimista tietojen ylläpitoa

Hankintaprosessia tukevat järjestelmät

Sähköinen kilpailutusväline

- järjestelmän tarkoituksena on tehostaa ja yhdenmukaistaa kuntien ja valtion yksiköiden hankinta- ja kilpailutusprosessia minimoimalla hankintaprosessin (hankintaehdotuksesta - hankintapäätökseen) läpimenoaika
 - ohjaa ja systematisoi kilpailutustyötä
 - mahdollistaa tarjouspyyntöjen ja -vertailujen tekemisen asiantuntijoiden yhteistyönä järjestelmässä
- järjestelmän avulla voidaan hyödyntää aikaisemmin kilpailutettuja hankintakokonaisuuksia uusissa kilpailutuksissa
- kilpailuttamisen järjestelmä tukee eri hankintamenettelyjä
 - avointa että rajoitettua hankintamenettelyä,
 - neuvottelumenettelyä ja kilpailullista neuvottelumenettelyä,
 - sähköistä huutokauppaa sekä
 - puitejärjestelyn sisäistä minikilpailutusta
- **edut:**
 - vähentää kunnissa ja valtion yksiköissä tarjouskilpailuihin tarvittavaa työmäärää sen eri vaiheissa (esim. julkaisu, tarjousten sisään luku ja vertailu).
 - parantaa menettelytapojen vastaavuutta hankintalain vaatimuksiin
 - pakottaa kilpailuttajan toteuttamaan hankintaprosessin oikein sekä juridisesti että asian sisällön näkökulmasta - eri osapuolten oikeusturva on varmistettu ja valitukset vähenevät
 - helppokäyttöisyys - saadaan mukaan kaikki potentiaaliset toimittajat suurista konserneista aina pieniin parin hengen palvelujen toimittajiin

Yhteistyöympäristö- tietojärjestelmäpalvelu

- Tietojärjestelmä tukee tilaajaa hankinnan valmistelussa, hankinnassa ja palvelusuorituksen seurannassa (myös lainmukaisessa suorahankinnassa)
- tuottajaa tarjousten tekemisessä ja palvelun sisällön kehittämisessä
- eri valvontaviranomaisia (palveluyksikön sijaintikunta, palvelun ostajakunta, lääninhallitus)
- valtakunnallisten tilastointijärjestelmien kehittämistä
- palvelukatalogien kehittämistä
- loppuhyödynsaaja on hyvinvointipalvelujen tarvitsija, jolle järjestelmän tuella voidaan löytää hänen tarpeisiinsa parhaiten soveltuva palvelu.

Lähde: Juhta 21.5.2008
Hanke-esitys

Hyödyt eri toimijaryhmille

Palvelu- tuottajat

- yritykset
- järjestöt

- yhdenmukainen tapa (järjestelmä) tarjousten jättämiseen
- tarjouskriteeristön harmonisointi - helpompi vastata eri tarjouspyyntöihin
- oikeudellisen aseman parantuminen (yhdenmukaiset kriteerit)

Palvelun hankkijat

- kunnat
- valtion eri yksiköt

- hankintaprosessin tehostaminen ja läpimenoajan lyhentäminen
→ kustannussäästöt
- hankintaprosessin laadun parantaminen:
 - yhteiset menettelytavat, hankinta- ja erityislain lainmukaisuus
- toimialakohtaisten kilpailuttamiskäytäntöjen yhdenmukaistaminen
 - pakolliset kriteerit, vertailutekijät

Tietohallinto ja muut sidosryhmät

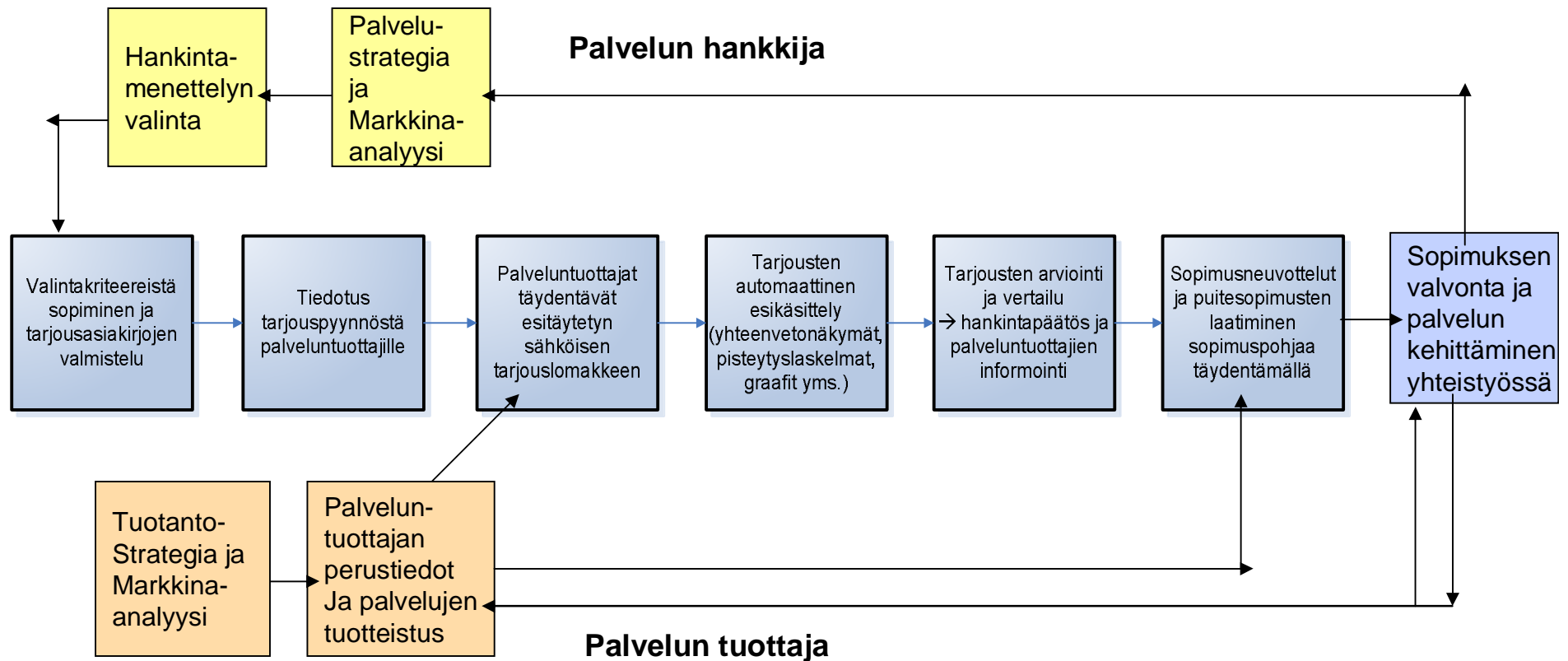
- järjestelmät ovat kaikkien käytössä ilman erillistä hankintaa (kilpailutusta)
- kohtuulliset käyttöönottokustannukset (vrt. HILMA)

- Lastensuojelupalvelut pilottina (kuntien yhteistyönä toteutuva sijaishuoltopalvelun tarjousprosessi)

Kilpailutustyökalun ja yhteistyöympäristön tukemana, kuten

- kilpailutettavan palvelun määrittely
- palveluntuottajaa koskevat vaatimukset
- palvelun laatua koskevat vaatimukset
- sopimuksen sisältöä koskevat vaatimukset
- arviointikäynti: kirjallisten dokumenttien lisäksi ennen varsinaista asiakaskohtaista asiakaspalvelupäätöstä

Palvelujen hankintaprosessi: Esimerkkinä tarjouspyyntöprosessi.

Yhteystietoja www.kuntait.fi

- KuntaIT projektien koordinointi: Marjukka Saarijärvi
marjukka.saarijarvi@vm.fi
- Helsingin kaupunki (toimi tämän hanke-esityksen valmisteluvastuussa): Kari Gröndahl
kari.grondahl@hel.fi.
- KL-Kuntahankinnat Oy: Raili Hilakari
raili.hilakari@kuntaliitto.fi.
- Hansel Oy: Taneli Kivistö
 - Taneli.kivistö@hansel.fi
- Kuntaliitto ry: Sirkka Rousu
 - Sirkka.rousu@kuntaliitto.fi
- Lastensuojelun Keskusliitto ry: Reima Orvasto
 - Reima.orvasto@lskl.fi (erityisesti tietokanta PALVE)